

MAŁGORZATA NIKLEWICZ-PIJACZYŃSKA

Uniwersytet Wrocławski

malgorzata.niklewicz-pijaczynska@uwr.edu.pl

ORCID: 0000-0002-5305-4729

Kradzież patentów jako element strategii konfliktu państw autorytarnych — casus Rosji

Słowa kluczowe: patenty, innowacje, własność intelektualna

THEFT OF PATENTS AS AN ELEMENT OF THE CONFLICT STRATEGY OF AUTHORITARIAN STATES — THE CASE OF RUSSIA

Abstract

The article refers to the problem of infringement of intellectual property rights, in particular patent rights, as an element of the conflict strategy implemented by the Russian Federation. Legally sanctioned patent theft is a deliberate and carefully planned activity. It represents the first step on the road to further appropriation of the intellectual property of countries considered hostile. For international justification, the Russian government invokes the need to close the deepening economic gap created by the withdrawal of European and American companies and the coexisting deficit of goods and services. However, the introduction of solutions that allow for penalty-free and unlimited imitation of protected solutions leads to a situation in which the Russian Federation is not only squeezed out of the global technology market, but also wipes out its own innovative activity based on original inventions. In its approach, the Russian side does not take into account the well-known economic regularity — while a military conflict can stimulate economic mechanisms in the short term, a technological conflict prevents development in the long term. The main objective of the article is to present the evolution of the Russian Federation's patent strategy as a result of the ongoing military conflict in the context of the applied negotiation tactics. An additional objective is to try to estimate future global technological position changes of the conflicting parties. For this purpose, the following stages of changes in Russian patent law were studied and empirical data on patent activities of domestic companies were analysed. The conclusions of the analysis indicate that the consequences of the potentially massive application of the decree are far-reaching for each of the parties to the conflict. At the same time, the use of tactics characteristic for the hard negotiation style, in which the win of one side means the loss of the other side, leads to a stalemate situation in which none of the parties to the ongoing conflict is strong enough to break the impasse and establish the rules of the game in accordance with the legal order and market rules. Such a situation, in which

the parties become hostages in the decision-making process, i.e. the prisoner's dilemma, is known from the economic history of the Cold War period. However, while at that time its context was primarily of a military nature, today it takes place on a technological level, determining the future of the conflicting economies.

Keywords: patents, innovations, intellectual property

Wprowadzenie

Aktualny konflikt zbrojny między Rosją a Ukrainą początkowo rozgrywał się na płaszczyźnie militarnej. Obecnie od posunięć stricte wojskowych nie mniej ważna jest zawłaszczająca coraz szersze obszary wojna o charakterze prawnym i ekonomicznym. Jednym z jej elementów jest usankcjonowane prawnie naruszanie patentów, których właściciele pochodzą z krajów uznanych przez rząd rosyjski za nieprzyjazne. Stosowanie rozwiązań tego typu nie jest nowe ani bezprecedensowe. Przykładowo podczas pierwszej wojny światowej w Stanach Zjednoczonych uchwalono ustawę o handlu z wrogiem, na mocy której państwo przejęło patenty oraz prawa autorskie należące do tak zwanych wrogich państw, co pozwoliło na zawłaszczenie przez amerykańską firmę Sterling Products patentu na aspirynę należącego do firmy Bayer. Jednak we współczesnym świecie bazującym na technologiach posunięcie rosyjskiego rządu nabiera dodatkowej wagi. Staje się bowiem elementem celowej i przemyślanej strategii konfliktu, której powodzenie lub porażka na długo wyznaczą kierunek nie tylko wzajemnych stosunków w obszarze własności intelektualnej, lecz także szans rozwojowych każdej ze stron. Przy czym użyte na potrzeby artykułu pojęcie konfliktu odnosi się do interakcji grup państw zależnych od siebie, których interesy są wzajemnie sprzeczne i które postrzegają drugą stronę jako przeszkodę w osiągnięciu założonych skutków¹. Wyjście z tak rozumianego konfliktu zmusza do doboru strategii adekwatnie do planowanych celów. W modelowym ujęciu opisanym przez noblistę T.C. Schellinga projektujące ją strony kierują się po pierwsze tym, co robią ich konkurenci, po drugie — swoimi wyobrażeniami o tym, co druga strona zamierza zrobić, po trzecie — subiektywnymi przewidywaniami przewidywań. Innymi słowy, najlepszy plan działania dla każdego gracza zależy od tego, co zrobią lub co myśli on, że zrobią inni gracze². W obecnej sytuacji konfrontacyjnej obie strony wykorzystują zatem elementy gier, podlegające sukcesywnym zmianom w zależności od skali reakcji na działania przeciwnika, wewnętrznych stosunków oraz częściowych interesów, które pomimo globalnego sporu nadal między nimi istnieją. Obserwowana obecnie eskalacja konfliktu technologicznego pokazuje, że Federacja Rosyjska coraz wyraźniej odrzuca zasadę win-win na rzecz twardego

¹ J.P. Folger, M.S. Poole, R.K. Stutman, *Konflikt*, [w:] *Mosty zamiast murów. Podręcznik komunikacji interpersonalnej*, red. J. Stewart, przeł. J. Suchecki, Warszawa 2002, s. 490.

² T.C. Schelling, *The Strategy of Conflict*, Cambridge 1980.

określania swoich oczekiwań z wykorzystaniem elementów terroru oraz instytucji specyficznych zakładników, którymi stały się prawa patentowe.

Głównym celem publikacji jest prezentacja ewolucji strategii patentowej Federacji Rosyjskiej jako konsekwencji toczącego się konfliktu militarnego w kontekście użytych taktyk negocjacyjnych. Celem dodatkowym jest próba oceny zmian dla przyszłego, globalnego kształtowania pozycji technologicznej stron konfliktu. Dla jego realizacji dokonano przeglądu kolejnych etapów zmiany prawa patentowego Rosji oraz analizy danych empirycznych dotyczących aktywności patentowej rodzimych podmiotów.

Wynikające stąd wnioski wskazują, że stosowanie przez Federację Rosyjską twardego stanowiska negocjacyjnego prowadzi do przegranej obu stron. Po stronie rosyjskiej skutkiem będzie trwałe wyeliminowanie z międzynarodowego rynku dóbr intelektualnych. Po stronie jej adversarzy zaś — utrata praw do ekonomicznej eksploatacji należnej im własności oraz blokada dostępu do ogromnego, chłonnego rynku, na którym do tej pory mogli ją z sukcesem komercjalizować.

1. Ustawodawstwo patentowe Federacji Rosyjskiej do roku 2022, czyli taktyka *win-win* zgodna z regułami międzynarodowymi

Zgodnie z powszechnie akceptowaną zasadą prawa z patentu przyznają uprawnionemu usankcjonowany prawnie monopol na wyłączną ekonomiczną eksploatację rozwiązania objętego ochroną. Może on zatem wprowadzić je na rynek samodzielnie, może je sprzedać osobie trzeciej lub ewentualnie zezwolić na korzystanie z patentu na podstawie wybranego typu umowy licencyjnej. W razie naruszenia wyłączności ma też prawo dochodzić swoich roszczeń na drodze postępowania cywilnego, między innymi występując z żądaniem natychmiastowego zaprzestania stosowania praktyk tego typu, wycofania z obrotu towarów wytworzonych z wykorzystaniem patentu lub zwrotu korzyści uzyskanych z naruszeniem prawa. Z reguły monopol patentowy uzyskuje się w drodze instytucjonalnej jako efekt weryfikacji formalnej i merytorycznej przeprowadzonej przez organy właściwego dla danej sprawy urzędu patentowego. Ale etapy prowadzące do jego uzyskania mogą się różnić w zależności od stopnia ochrony objętych nią przedmiotów własności. W tym kontekście współczesne systemy patentowe dzieli się na dwie kategorie. Systemy z silną ochroną patentową przypisane są krajom, w których stymulowanie innowacyjności, a zatem tworzenie silnych zachęt do jej kreowania, jest priorytetem. Jest on charakterystyczny przede wszystkim dla państw — liderów technologicznych. Silna ochrona patentowa pozwala na realne szacowanie wartości praw ochronnych poprzez wykorzystanie możliwości sprzeciwu ze strony osób trzecich względem wynalazku zgłoszonego do ochrony.

Zasada jego wykorzystania opiera się na założeniu, że im więcej sprzeciwów, tym potencjalnie cenniejsze rozwiązanie i tym większe oddziaływanie na aktywność innowacyjną konkurentów³. Natomiast systemy ze słabą ochroną funkcjonują tam, gdzie polityka innowacyjna jest skoncentrowana nie na tworzeniu własnych, lecz rozprzestrzenianiu i imitacji rozwiązań napływających z zewnątrz. W tym przypadku wzmacnianie potencjału technologicznego opiera się na zakupie licencji i selektywnym podejściu do kwestii zagranicznych inwestycji bezpośrednich. Sprzyjają temu ograniczanie opłat na rzecz wynalazcy jedynie do podmiotów celowo eksploatujących dane rozwiązanie oraz reguła odrębnego zgłaszania poszczególnych elementów rozwiązania konstrukcyjnego, nawet jeśli faktycznie stanowi ono jedną całość. Taki model ochrony jest charakterystyczny dla państw doganiających oraz aspirujących technologicznie. Stosuje się tu często dodatkowy reżim oparty na dwóch zasadach. Pierwsza z nich to zasada priorytetu zgłoszenia, która oznacza, że właścicielem patentu zostaje ten, kto pierwszy zgłosił rozwiązanie. Druga to zasada ujawnienia przed przyznaniem. Zgodnie z nią po zgłoszeniu dokumentacji technicznej rozwiązania, na które wnioskowana jest ochrona, zostaje ona udostępniana publicznie w celu jak najszerzej, nie tylko urzędowej weryfikacji. Ich uzupełnieniem jest praktyka minimalizowania formalności związanych z udzieleniem licencji oparta na regule „sprzeciwu przed przyznaniem”⁴. Kraje ze słabą ochroną patentową mają często problem z niekorzystną redystrybucją dochodów generowanych w wyniku międzynarodowej ochrony własności intelektualnej, dlatego legitymizują ją w celu wzmocnienia procesu dyfuzji wiedzy. Przy czym intensywność wpływania systemów patentowych na innowacyjność zależy nie tylko od ciężaru ochrony, lecz także od takich czynników jak liberalizacja rynku, reżim technologiczny czy też realizowana polityka konkurencji⁵.

W przeszłości kradzież własności intelektualnej była immanentną cechą rosyjskiego państwa, które pomimo istnienia wewnętrznych regulacji cechowało się niskim poszanowaniem praw do patentów czy znaków handlowych. Powszechna własność państwowa sprawiała, że innowacje poczynione przez osoby fizyczne i tak stawały się własnością publiczną, co zniechęcało do działalności wynalazczej. Polityka innowacyjna w dużej mierze opierała się na szpiegostwie intelektualnym jako sposobie zdobywania nowych technologii (przykładowo w 1951 roku Julius i Ethel Rosenbergowie zostali oskarżeni o przekazanie Związkowi Radzieckiemu takich technologii jak radar, sonar, silnik odrzutowy i broń atomowa). Powszechna była też tak zwana inżynieria odwrotna polegająca na analizowaniu produktów przemysłu z państw zachodnich w celu ich skopiowania.

Paradoksalnie zasady obowiązujące do niedawna na gruncie prawa patentowego kwalifikowały Rosję do krajów z systemem silnej ochrony patentowej. Zo-

³ M. Niklewicz-Pijaczyńska, *System patentowy w gospodarowaniu wiedzą. Ekonomia wiedzy technicznej skodyfikowanej*, Wrocław 2019, s. 17–18.

⁴ *Ibidem*.

⁵ *Ibidem*.

stały one ujednolicone i uporządkowane 1 stycznia 2008 roku w rozdziale 70 czwartej części Kodeksu cywilnego Federacji Rosyjskiej z dnia 18 grudnia 2006 roku zatytułowanym „Prawa do rezultatów działalności intelektualnej i środków indywidualizacji”. Kwestie ochrony własności przemysłowej, w tym patentów, zostały uregulowane przede wszystkim w rozdziałach 71–77. Artykuł 71 lit. o stanowi, że regulacja prawna własności należy do kompetencji Federacji Rosyjskiej. Zgodnie z art. 44 ust. 1 każdemu gwarantuje się swobodę twórczości literackiej, artystycznej, naukowej, technicznej i innej, a własność intelektualna jest ustawowo chroniona. Dodatkowo w art. 2 wskazano, że prawo cywilne określa podstawy powstania i sposób wykonywania praw wyłącznych do rezultatów własności intelektualnej, a zgodnie z art. 128 chronione rezultaty działalności intelektualnej zalicza się do przedmiotów prawa cywilnego⁶. Do kwestii ochrony wyłącznej ustawodawca odniósł się również w rozdziale 69, regulując między innymi takie kwestie jak przedmiot ochrony, prawo wyłączne, czas trwania wyłącznych i innych intelektualnych praw na terytorium Federacji Rosyjskiej, państwowa rejestracja rezultatów działalności intelektualnej i środków indywidualizacji, rozporządzanie prawem wyłącznym, umowy o przeniesienie prawa wyłącznego, umowy licencyjne i ich rodzaje, wykonanie umowy licencyjnej, umowa sublicencyjna, licencja przymusowa, wykorzystanie rezultatu działalności intelektualnej w przedmiocie złożonym, bezumowne przejście prawa wyłącznego na inne osoby, rzecznicy patentowi, spory związane z ochroną praw intelektualnych, opłaty patentowe, ochrona praw wyłącznych, odpowiedzialność osób prawnych i indywidualnych przedsiębiorców za naruszenie praw intelektualnych⁷.

Do pozostałych źródeł ochrony własności tego typu w Federacji Rosyjskiej zalicza się następujące akty prawa:

- a) dekret wprowadzony rozporządzeniem nr 1020 z 24 grudnia 2008 roku o państwowej rejestracji umów dotyczących wyłącznego prawa do wynalazku, wzoru użytkowego, wzoru przemysłowego, zarejestrowanej topologii układu scalonego, programu dla elektronicznych maszyn cyfrowych, bazy danych i bezumownego przejścia wyłącznego prawa do wynalazku, wzoru użytkowego, wzoru przemysłowego, znaku towarowego, znaku usługowego, oznaczenia miejsca pochodzenia towaru, zarejestrowanej topologii układu scalonego, programu dla elektronicznych maszyn cyfrowych, bazy danych⁸;
- b) akty federalnych organów władzy wykonawczej, w tym:
 - nr 346 z 12 grudnia 2007 roku o zatwierdzeniu administracyjnego regulaminu wykonania przez Federalną Służbę do spraw Własności Intelektualnej, Patentów i Znaków Towarowych państwowej funkcji w sprawie

⁶ Kodeks cywilny Federacji Rosyjskiej z dnia 18 grudnia 2006 roku, Nr 230-FZ.

⁷ *Ibidem*.

⁸ Постановление от 24 декабря 2008 г. No 1020, <http://archive.government.ru/special/gov/results/7152/> (dostęp: 6.06.2023).

prowadzenia rejestrów zarejestrowanych przedmiotów własności intelektualnej, publikacji informacji o zarejestrowanych przedmiotach własności intelektualnej, złożonych zgłoszeniach oraz wydanych patentach i świadectwach, o obowiązywaniu, utracie mocy i wznowieniu obowiązywania prawnej ochrony przedmiotów własności intelektualnej, przeniesieniu praw do chronionych przedmiotów, o urzędowej rejestracji przedmiotów własności intelektualnej⁹;

— nr 321 z 29 października 2008 roku o zatwierdzeniu administracyjnego regulaminu wykonania przez Federalną Służbę do spraw Własności Intelektualnej, Patentów i Znaków Towarowych państwowej funkcji w sprawie rejestracji umów o udzielenie prawa do wynalazków, wzorów użytkowych, wzorów przemysłowych, znaków towarowych, znaków usługowych, chronionych programów dla elektronicznych maszyn cyfrowych, baz danych, topologii układów scalonych, a także umów koncesji handlowej na korzystanie z przedmiotów własności intelektualnej, chronionych ustawodawstwem patentowym Federacji Rosyjskiej¹⁰;

— nr 324 z 29 października 2008 roku o zatwierdzeniu administracyjnego regulaminu wykonania przez Federalną Służbę do spraw Własności Intelektualnej, Patentów i Znaków Towarowych państwowej funkcji w sprawie organizacji przyjmowania wniosków o państwową rejestrację programów dla elektronicznych maszyn cyfrowych i wniosków o państwową rejestrację baz danych, ich rozpatrywania i wydawania w ustalonym trybie świadectw państwowej rejestracji programów dla elektronicznych maszyn cyfrowych i baz danych¹¹;

- c) umowy międzynarodowe zarówno zawarte przez Związek Radziecki, jak i podpisane przez Federację Rosyjską, między innymi Konwencja berneńska o ochronie dzieł literackich i artystycznych z 9 września 1886 roku, Powszechna konwencja o prawie autorskim z 6 września 1952 roku, Konwencja o utworzeniu Światowej Organizacji Własności Intelektualnej sporządzona w Sztokholmie 14 lipca 1967 roku, Konwencja o ochronie interesów producentów fonogramów sporządzona w Genewie 29 października 1971 roku, Umowa Światowej Organizacji Własności Intelektualnej o prawie autorskim oraz Umowa Światowej Organizacji Własności Intelektualnej o artystycznych wykonaniach i fonogramach, obie podpisane w Genewie 20 grudnia 1996 roku, umowy dwustronne o wzajemnej

⁹ Приказ Министерства образования и науки Российской Федерации от 12.12.2007 г. No 346, Wipo.int, <https://www.wipo.int/wipolex/ru/legislation/details/7139> (dostęp: 11.06.2023).

¹⁰ Приказ Минобрнауки от 29 октября 2008 г. No 321 (документ утратил силу), Rospatent.gov.ru, 1.06.2009, <https://rospatent.gov.ru/ru/documents/321-prikaz-minobrnauki-ot-29-oktyabrya-2008-g-321-dokument-utratil-silu> (dostęp: 11.06.2023).

¹¹ Приказ Минобрнауки от 29 октября 2008 г. No 324, Rospatent.gov.ru, 2.02.2009, <https://rospatent.gov.ru/ru/documents/324-prikaz-minobrnauki-ot-29-oktyabrya-2008-g-324> (dostęp: 11.06.2023).

ochronie praw autorskich, Porozumienie o współpracy w obrębie ochrony prawa autorskiego i praw pokrewnych zawarte w Moskwie 24 września 1993 roku między uczestnikami Wspólnoty Niepodległych Państw, Porozumienie o partnerstwie i współpracy między Federacją Rosyjską a Unią Europejską z 24 czerwca 1994 roku, Porozumienie w sprawie handlowych aspektów Praw Własności Intelektualnej (TRIPS)¹².

Zgodnie z art. 15 ust. 4 Konstytucji Federacji Rosyjskiej, jeżeli w umowie międzynarodowej ustanowiono inne zasady niż w ustawie, stosuje się postanowienia umowy międzynarodowej. Zatem wzmacnianie własnego potencjału badawczego przy jednoczesnym uzyskiwaniu rozwiązań od podmiotów zewnętrznych zgodnie z międzynarodowymi standardami obowiązującymi w tym obszarze było do niedawna jednym z fundamentów rosyjskiej polityki innowacyjnej. Jednak od 2022 roku rząd rosyjski rozpoczął proces, w którym ustawodawstwo patentowe coraz wyraźniej odbiega od standardów przypisanych silnej ochronie własności intelektualnej, jednocześnie stając się elementem szeroko zaprojektowanej strategii zastraszania.

2. Balon próbny, czyli zniesienie odszkodowania za naruszenie praw patentowych

Próbny balon to taktyka, której celem jest wstępne zdiagnozowanie stanowiska drugiej strony wobec danej propozycji czy podjętych działań. Pełni funkcję swoistej sondy pozwalającej z dużym prawdopodobieństwem ustalić dalsze reakcje przeciwnika. To swego rodzaju test możliwości, ale i sposób poznania prawdziwych, często maskowanych aspiracji drugiej strony. Skuteczna interpretacja odpowiedzi na balon próbny pozwala na właściwe projektowanie potencjalnych ustępstw lub rezygnację z nich wobec braku reakcji drugiej strony. Ponieważ próbny balon wypuszczany jest we wstępnej fazie dłuższego procesu, jest on nośnikiem żądania niekorzystnego, czasami wręcz szokującego dla drugiej strony. Takie działanie ma swoje mocne psychologiczne uzasadnienie. Przedstawienie przeciwnikowi propozycji, która w jego odczuciu jest absurdalna lub absolutnie

¹² Konwencja berneńska o ochronie dzieł literackich i artystycznych z dnia 9 września 1886 roku (Dz.U. z 1935 r. Nr 84, poz. 515); Konwencja o ustanowieniu Światowej Organizacji Własności Intelektualnej, sporządzona w Sztokholmie dnia 14 lipca 1967 roku (Dz.U. z 1975 r. Nr 9, poz. 49); Międzynarodowa konwencja o ochronie wykonawców, producentów fonogramów oraz organizacji nadawczych, sporządzona w Rzymie dnia 26 października 1961 roku (Dz.U. z 1997 r. Nr 125, poz. 800); Traktat WIPO o artystycznych wykonaniach i fonogramach, sporządzony w Genewie dnia 20 grudnia 1996 roku (Dz.U. z 2004 r. Nr 41, poz. 375); Traktat Światowej Organizacji Własności Intelektualnej o prawie autorskim, sporządzony w Genewie dnia 20 grudnia 1996 roku (Dz.U. z 2005 r. Nr 3, poz. 12).

nie do zaakceptowania, sprawia, że zaczyna on wątpić w swoje założenia negocjacyjne i godzi się na ustępstwa, których wcześniej nie przewidywał¹³.

Rolę specyficznego balonu próbnego odegrał wprowadzony 6 marca 2022 roku do obowiązującego na terytorium Rosji ustawodawstwa patentowego dodatkowy akapit: „O zatwierdzeniu metodologii ustalania wysokości odszkodowania wypłacanego uprawnionemu z patentu w przypadku podjęcia decyzji o wykorzystaniu wynalazku, wzoru użytkowego lub wzoru przemysłowego bez jego zgody oraz trybu wypłacania tego odszkodowania”¹⁴. Ten strategiczny ruch we wzajemnych relacjach doprowadził do wywrócenia dotychczasowego porządku rozliczania zobowiązań między właścicielami a użytkownikami patentów na płaszczyźnie międzynarodowej. Zgodnie z jego brzmieniem w stosunku do posiadaczy patentów:

związanych z obcymi państwami, którzy dopuszczają się nieprzyjaznych działań przeciwko rosyjskim podmiotom prawnym i osobom fizycznym (w tym, jeśli tacy posiadacze patentów mają obywatelstwo tych państw, ich miejscem rejestracji, miejscem prowadzenia przedsiębiorstwa gospodarczej lub miejscem uzyskiwania przez nich przedsiębiorczego zysku z takiej działalności są te państwa), kwota odszkodowania wynosi 0 procent rzeczywistego dochodu osoby korzystającej z prawa do korzystania z wynalazku, wzoru użytkowego lub wzoru przemysłowego bez zgody uprawnionego z patentu, z produkcji i sprzedaży towarów, wykonywania pracy oraz świadczenia usług, do których produkcji, wykonywania i świadczenia wykorzystano odpowiedni wynalazek, wzór użytkowy lub wzór przemysłowy¹⁵.

I choć teoretycznie właścicielom patentów nadal przysługuje prawo ubiegania się o odszkodowanie za ich naruszenie, w praktyce uzyskanie zapłaty stało się niemożliwe do wyegzekwowania. Ponieważ lista krajów uznanych za nieprzyjazne systematycznie się wydłuża, a ze względu na sieci powiązań i wzajemnych interesów trudno im zachować zgodność reakcji, eskalacja wojny patentowej wzmacnia możliwości manipulacyjne strony rosyjskiej. O ile bowiem do marca 2022 roku na liście krajów nieprzyjaznych znajdowały się jedynie Stany Zjednoczone i Czechy, o tyle po lipcu 2022 roku dopisane zostały do niej kolejne państwa i terytoria, w tym wszystkie kraje Unii Europejskiej.

Bez względu na kierunek i siłę jednostkowych reakcji wprowadzone zmiany ustawodawcze prowadzą do dwojakich konsekwencji o charakterze prawnym i ekonomicznym. Po pierwsze, wobec zniesienia najbardziej dotkliwych, finansowych skutków naruszenia patentów z pozostawieniem trudnego do wyegzekwowania i iluzorycznego zakazu naruszeń znika jedyne skuteczne narzędzie dyscyplinowania w tym zakresie. Tym samym naruszenie cudzego patentu staje

¹³ S. Snyder, *Negotiating on the edge: Patterns in North Korea's diplomatic style*, „World Affairs” 163, 2000, nr 1, s. 3–17.

¹⁴ Постановление Правительства Российской Федерации от 06.03.2022 г. № 299: О внесении изменения в пункт 2 методики определения размера компенсации, выплачиваемой патентообладателю при принятии решения об использовании изобретения, полезной модели или промышленного образца без его согласия, и порядка ее выплаты

¹⁵ *Ibidem*.

się wręcz opłacalne, ponieważ, po drugie, właściciele patentów zagranicznych prowadzący działalność na terenie Rosji są zmuszeni konkurować z dobrami wykorzystującymi ich własną technologię! Wycofanie z rosyjskiego rynku ma w tej sytuacji wymiar ledwie symboliczny, technologia już została udostępniona i podlega dalszej, swobodnej eksploatacji. Zgodnie z przyjętą strategią konfliktu strona rosyjska w projektowaniu kolejnych ruchów w tym obszarze bardzo uważnie obserwuje, co zrobią w tej sytuacji gracze drugiej strony. W oczekiwaniu na ich reakcję chwilowo maskuje swoje prawdziwe intencje, twierdząc, że nowe przepisy odnoszą się wyłącznie do zniesienia odszkodowania za tak zwane licencje przymusowe. Jest to modelowy przykład zastosowania taktyki tak zwanych drzwi w twarz, polegającej na tym, że po wysunięciu żądania niekorzystnego dla drugiej strony można spróbować osłabić nieco jej wydzwitek. W omawianym przypadku łagodzenie ma charakter pozorny, enigmatyczność wprowadzonego przepisu powoduje, że taka interpretacja jawi się jako próba wyciszenia protestów, a sama zmiana jako doskonałe pole do nadużyć patentowych z powołaniem na bezpieczeństwo narodowe lub ochronę życia czy zdrowia obywateli. Jest to klasyczny przykład sytuacji, w której agresor, wpływając na zachowania stron konfliktu, chce wiedzieć, jak zmienne, które są pod jego kontrolą, mogą oddziaływać na zachowanie przeciwnika¹⁶.

Oczywiście nie można zignorować faktu, że wykorzystanie licencji przymusowych w wojnie gospodarczej to mocna, sprowokowana odpowiedź Rosji na nałożone na nią sankcje, wyjście z rynku międzynarodowych firm oraz kluczowych koncernów cyfrowych. To również kolejna, desperacka próba przeciwdziałania deficytom towarów i usług opartych na zewnętrznych technologiach, a imitacja wynalazków z naruszeniem przypisanej im wyłączności ma na celu neutralizację wciąż pogłębiającej się luki gospodarczej.

Działania wykorzystujące narzędzie, jakim są licencje przymusowe, rząd rosyjski podejmował zresztą już wcześniej, gdy wprowadzał rozwiązania prawne pozwalające na korzystanie z zewnętrznych patentów z powołaniem na kwestie obronności i bezpieczeństwa narodowego. Znalazły one zastosowanie chociażby w przypadku leku stosowanego w terapii COVID-19. Jednak wówczas ingerencja nie była tak niszcząca dla roszczeń majątkowych uprawnionego z patentu. Przysługiwało mu bowiem odszkodowanie wynoszące 0,5% potencjalnych dochodów z tytułu sprzedaży produktów opartych na oryginalnej recepturze. Było to zgodne z art. 1360 rosyjskiego kodeksu cywilnego, który sankcjonował korzystanie z wynalazków, wzorów użytkowych lub przemysłowych bez zgody właściciela patentu w ograniczonym czasie i za „proporcjonalnym” odszkodowaniem wówczas, gdy było to uzasadnione wyjątkową koniecznością związaną ze wspieraniem obronności i bezpieczeństwa państwa lub ochrony życia i zdrowia obywateli.

¹⁶ R.L. Tung, V. Verner, T. Fang, *Sino-western business negotiations revisited: 30 years after China's open door policy*, „Organizational Dynamics” 37, 2008, nr 1, s. 60–74, <https://doi.org/10.1016/j.orgdyn.2007.11.005>.

Sygnaly ostrzegawcze sugerujące rozpoczęcie zawłaszczania praw intelektualnych zagranicznych podmiotów były wysyłane także rok wcześniej. Wśród nich najgłośniejszy był tak zwany casus Świnki Peppy. We wrześniu 2021 roku sąd w Kirowie otrzymał bowiem pozew firmy Entertainment One Ltd. przeciwko rosyjskiemu przedsiębiorcy Iwanowi Kożywnikowowi. W pozwie domagano się zasądzenia 40 tys. rubli rosyjskich odszkodowania za naruszenie praw autorskich do powszechnie rozpoznawanej bajkowej postaci. Kożywnikow kopiował i wykorzystywał wizerunek Peppy w swoich produkcjach bez zezwolenia. W odpowiedzi sąd oddalił powództwo, uzasadniając swoją decyzję powołaniem się na nieprzyjazne działania Stanów Zjednoczonych Ameryki i powiązanych z nimi państw zagranicznych. Choć w tym przypadku sprawa dotyczyła naruszenia praw autorskich oraz praw do znaków towarowych, to była jednak zapowiedzią eskalacji nakierowanej na kolejne, strategiczne obszary własności intelektualnej. W kontekście strategii konfliktu casus Peppy można odczytać jako swoisty sposób wykorzystania kolejnej taktyki, czyli optyka z Brooklynu. Taktyka ta znajduje zastosowanie, kiedy minimalne i maksymalne granice przeciwnika są trudne do określenia. W takiej sytuacji punktem wyjścia całego procesu nie jest stawianie wygórowanych żądań początkowych, lecz rzucenie propozycji sondującej, a w przypadku braku zdecydowanej reakcji negatywnej — dalsze wywieranie presji i wymuszanie akceptacji kolejnych, niekorzystnych dla przeciwnika propozycji. Analogiczny mechanizm zachodzi w opisywanym przypadku. Rząd Federacji Rosyjskiej rozpoczął sondowanie od Peppy, następnie wprowadził aneks do dekretu w sprawie o odszkodowania dla uprawnionych z patentu, a obecnie z dużym prawdopodobieństwem podejmie podobne działania także w sprawach związanych z naruszaniem znaków towarowych i pozostałych praw własności intelektualnej. Jakby na potwierdzenie tej hipotezy Ministerstwo Rozwoju Gospodarczego poinformowało ostatnio, że rozważa zniesienie ograniczeń w korzystaniu z własności intelektualnej zawartej w niektórych towarach, których dostawy do Rosji są ograniczone, a wykorzystane w tym celu środki mogą wpłynąć nie tylko na wynalazki czy programy komputerowe, lecz także na znaki towarowe.

3. Taktyka „rosyjski front”, czyli konsekwencje art. 7265

Konsekwencje stosowania opisanego art. 7265 dekretu są daleko idące dla każdej ze stron konfliktu. Są one jednocześnie przykładem zastosowania w rozgrywce kolejnej taktyki, funkcjonującej, o ironio, pod nazwą rosyjskiego frontu. Polega ona na konfrontowaniu przeciwnika z dwoma nieprzyjemnymi opcjami o różnym stopniu niedogodności — jednej bardzo złej i drugiej tylko złej, przy zachowaniu pozorów wolności wyboru. Założenie jest takie, że przeciwnik wybierze opcję mniej niekorzystną, a o to właśnie chodzi oponentowi. Kraje zachod-

nie mają zatem wybór: odpuścić sankcje gospodarcze w zamian za przywrócenie możliwości dysponowania należącymi do nich prawami własności albo pogodzić się z ich naruszeniami w coraz szerszym zakresie i próbować dyscyplinować stronę rosyjską za pomocą prawnych i ekonomicznych narzędzi przymusu.

Jednak w tym przypadku manewr zastosowany przez rząd rosyjski nie do końca się powiódł. Usankcjonowane przepisami piractwo patentowe z dużym prawdopodobieństwem eliminuje bowiem Rosję ze światowego rynku dóbr intelektualnych, przede wszystkim tych opartych na zawansowanej technologii. Chodzi tu nie tylko o bezpośredni lub pośredni dostęp do wiedzy będącej podstawą nowych rozwiązań, lecz także o możliwości kooperacji z zespołami międzynarodowymi na płaszczyźnie badawczo-rozwojowej oraz zakupu technologii ucieleśnionej w konkretnych, zmaterializowanych wyrobach. Ponadto nawet do wytworzenia wyrobów z wykorzystaniem gotowych już patentów niezbędny jest czas na absorpcję i wykorzystanie zawartej w nich wiedzy (na przykład części lotniczych czy wyposażenia armii). Tymczasem wycofanie firm takich jak Microsoft, Google, Oracle, HP, Ericsson, Dell, IBM już dziś odbiło się Rosji technologiczną czkawką.

Skutki zahamowania lub nawet całkowitej blokady transferu technologii niekoniecznie będą widoczne od razu, lecz raczej w perspektywie miesięcy czy lat, jednak związane z nimi opóźnienia mogą być nie do odrobienia. Po zakończeniu konfliktu wiele państw z listy krajów nieprzyjaznych prawdopodobnie trwale przestanie zgłaszać wnioski o ochronę na swoje technologie w rosyjskim urzędzie patentowym. W rezultacie Rosja napotka poważny problem inwestycyjny w wyniku odpływu inwestorów z krajów zachodnich. W tej sytuacji nie będzie w stanie utrzymać dotychczasowej produkcji między innymi maszyn, samochodów oraz części produktów chemicznych, zmniejszy się również produkcja w branżach dotychczas nieobjętych sankcjami, na przykład produkcji ropy czy metali. Są one uznawane za sektory technologiiochłonne i newralgiczne dla rozwoju konkurujących ze sobą gospodarek światowych. Tymczasem z danych Światowej Organizacji do spraw Ochrony Praw Własności wynika, że Rosja w ubiegłym roku wypracowała około 29 tys. wniosków patentowych. To dwunastokrotnie mniej niż liczba wniosków Stanów Zjednoczonych i dziesięciokrotnie mniej niż Unii Europejskiej¹⁷.

Ponadto strategia piractwa lub imitacji, o ile nawet dzisiaj wydaje się rządowi rosyjskiemu korzystna (między innymi poprzez eliminację opłat licencyjnych), o tyle, jak pokazuje kontekst historyczny w odniesieniu między innymi do Chin, jest opłacalna jedynie krótkookresowo. Jedną z jej dodatkowych konsekwencji może być zalanie rosyjskiego rynku tanimi podróbkami z importu.

Kluczowe w obecnej, eskalującej sytuacji wydaje się pytanie, czy druga strona dysponuje jakimikolwiek środkami zaradczymi umożliwiającymi ochronę

¹⁷ WIPO Russia Office News, Wipo.int, <https://www.wipo.int/about-wipo/en/offices/russia/news/index.html?page=2> (dostęp: 12.06.2023).

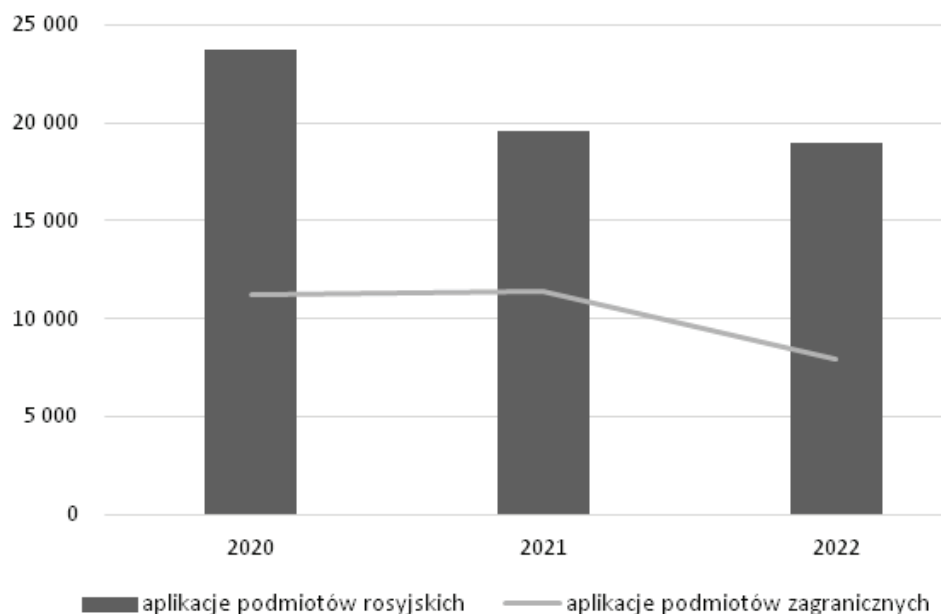
swoich praw własności intelektualnej zagrożonych naruszeniem. Teoretycznie tak, ale ich realizacja zależy od wielu czynników. Po pierwsze, możliwe jest dokonanie cesji praw do patentu na pełnomocnika z kraju niewpisanego na listę. Zachowa on prawo do rekompensaty na dotychczasowych zasadach, będzie również mógł dokonywać wszelkich płatności niezbędnych dla utrzymania praw w mocy. Po drugie, można zintensyfikować działania wzmacniające ochronę wynalazków w państwach sąsiednich oraz tych, które nadal pozostają istotne poprzez ekonomiczne powiązania z rynkiem rosyjskim. Są to jednak działania zastępcze i tak jak w przypadku pierwszej alternatywy — obarczone wysokim ryzykiem. Właściciele praw wyłącznych znajdują się zatem na przegranej pozycji, czego nie zrekompensuje nawet szybka weryfikacja ich dotychczasowej strategii patentowej. Sytuacji nie poprawi z pewnością fakt, że koncentracja strony rosyjskiej na strategii imitacji wiąże się z dodatkowym zagrożeniem dostania się tanich, gorszych jakościowo substytutów do obrotu na rynku europejskim. W dalszej perspektywie po stronie uprawnionych z patentu i innych praw ochronnych pojawia się zagrożenie wrogim przejęciem nie tylko należącej do nich technologii, lecz także marek czy wzorów użytkowych, całkowicie eliminującym finansową gratyfikację wysiłków podejmowanych w celu ich wykreowania. Ograniczone możliwości obrony poprzez zdalną kontrolę dostępu zachowują w tym przypadku jedynie twórcy oprogramowania dostarczający usługi w modelu chmurowym albo hybrydowym¹⁸.

Warto w tym miejscu zwrócić uwagę, że wobec usztywnienia stanowisk obu stron konfliktu nawet w przypadku chęci utrzymywania w mocy patentów podmiotów z państw nieprzyjaznych, takie działanie nie jest obecnie możliwe do realizacji ze względu na sankcje nałożone na operacje z Bankiem Centralnym Rosji, który jest wyłącznym pośrednikiem w płatnościach dokonywanych na rzecz rosyjskiego Rospatentu.

Konsekwencje wprowadzenia zmian w ustawodawstwie patentowym znajdują odzwierciedlenie również w danych empirycznych. Analiza liczby zgłoszeń wynalazków do ochrony w rosyjskim urzędzie patentowym w ostatnich trzech latach wykazuje spadek dynamiki aplikacji patentowych. Dotyczy to zgłoszeń ze strony podmiotów zarówno krajowych, jak i zagranicznych (rys. 1).

W roku 2022 aż 70% aplikacji pochodziło ze zgłoszeń krajowych. Ale w porównaniu z rokiem 2021 ogólna liczba zgłoszeń drastycznie zmalała — o 3,1% w przypadku zgłoszeń podmiotów rosyjskich oraz o 30,3% w odniesieniu do aplikacji podmiotów zagranicznych.

¹⁸ J. Styczyński, *Rosyjski patent na przedsiębiorców z „nieprzyjaznych” państw*, „Dziennik Gazeta Prawna”, 14.03.2022.

Rys. 1. Aplikacje patentowe w Rospatencie w latach 2020–2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z: Роспатент в цифрах и фактах. Создаем новую технологическую Россию, Москва 2022, <https://rospatent.gov.ru/content/uploadfiles/annual-report-2022-short-version.pdf> (dostęp: 10.06.2022).

4. Twardy styl negocjacji, czyli technologiczna ofensywa

Ponieważ realizacja taktyki rosyjskiego frontu wymaga odpowiednio mocnej argumentacji, Rosjanie podjęli niezbędne działania w celu wzmocnienia jej wydźwięku. Od marca 2022 roku rząd rosyjski rozpoczął zatem kolejny etap realizacji strategii konfliktu będący jednocześnie konsekwencją przewartościowania dotychczasowego wizerunku — odejścia od maskującego prawdziwe intencje hasła krucjaty — chronimy swoje interesy, ludzi i zasoby — i przejścia do realizacji hasła globalnej wojny, w której wygrana jednej ze stron oznacza przegraną drugiej strony. W maju 2023 roku przyjęto podpisany przez premiera Michaiła Miszustina dokument określający kierunki rosyjskiej polityki innowacyjnej na kolejne lata. Koncepcja technologicznego rozwoju kraju do 2030 roku zakłada, że do końca trzeciej dekady XXI wieku Rosja powinna posiadać własną, niezależną bazę naukową, kadrową i technologiczną krytycznych i kompleksowych technologii. W tym celu podjęte będą wysiłki zmierzające do stworzenia warunków niezbędnych do intensywnych działań i współpracy innowacyjnej korporacji i przedsiębiorców. Niezależnie od tego wysiłki gospodarcze będą skoncentrowane na

zapewnieniu produkcji produktów high-tech: chipów i innej mikroelektroniki, precyzyjnych obrabiarek i robotyki, technologii lotniczej, dronów, leków i sprzętu medycznego, sprzętu telekomunikacyjnego oraz oprogramowania, a udział takich dóbr krajowych w ogólnym wolumenie konsumpcji powinien wynosić co najmniej 75%¹⁹. Założono, że dla realizacji powyższych celów niezbędne są:

- wzrost krajowych nakładów na badania i rozwój o 45%;
- wzrost poziomu działalności innowacyjnej w przemyśle i innych dziedzinach o 2,3 razy;
- półtorakrotny wzrost wydatków;
- wzrost wolumenu innowacyjnych towarów, robót i usług o 2,4 razy, a liczby zgłoszeń patentowych o 1,9 razy;
- zwiększenie liczby przedsiębiorstw produkcyjnych korzystających z innowacji technologicznych o 1,6 razy²⁰.

Kluczowe dla reorientacji w rosyjskiej strategii technologicznej są słowa wicepremiera Andrieja Biełousowa wygłoszone po posiedzeniu Rady do spraw Rozwoju Strategicznego i Projektów Narodowych:

Dzisiaj stoimy u progu zasadniczo nowego etapu w rozwoju technologicznym Rosji. [...] sensem i treścią tego etapu jest osiągnięcie suwerenności technologicznej. Oczywiście w związku z sankcjami dotychczasowy model reprodukcji nowinek technologicznych — oparty na imporcie budowy maszyn i imporcie technologii — przestał być aktualny. W rzeczywistości po raz pierwszy od 25 lat, od 2000 roku, mamy niezależny podmiot polityki technologicznej. Zatwierdzona przez rząd koncepcja rozwoju technologicznego wyznacza trzy powiązane ze sobą cele osiągnięcia suwerenności technologicznej — zapewnienie państwowej kontroli nad reprodukcją technologii krytycznych i *end-to-end* oparte na własnych liniach rozwojowych, przejście do innowacyjnie aktywnego wzrostu gospodarki i zapewnienie zrównoważonego rozwoju systemów produkcji. Prace w tych obszarach technologicznych już trwają. W najbliższym czasie konieczne jest zapewnienie dostosowania systemu zarządzania do realizacji zadań rozwoju technologicznego do 2030 roku²¹.

Z kolei w czasie sesji plenarnej majowej konferencji CIPR 2023 premier Federacji Rosyjskiej nakreślił również główne obszary prac na rzecz osiągnięcia cyfrowej niezależności. Składają się na nie:

- a) jak najszybsze przejście do drugiej fali projektów rozwoju rozwiązań IT oparte na propozycjach z rodzimych przemysłowych centrów doskonałości, z użyciem środków zapewnionych z Ministerstwa Finansów;
- b) zorganizowanie prac nad tworzeniem zestawień standardowych rozwiązań związanych z CII (krytyczną infrastrukturą informatyczną) — dla każdej branży, z ustaleniem terminów zastąpienia produktów zagranicznych rozwiązaniami krajowymi;

¹⁹ Правительство утвердило Концепцию технологического развития до 2030 года, Rospatent.gov.ru, 25.05.2023, <https://rospatent.gov.ru/ru/news/koncepciya-tehnologicheskogo-razvitiya-do-2030-goda-25052023> (dostęp: 10.06.2023).

²⁰ *Ibidem*.

²¹ *Ibidem*.

- c) uproszczenie deweloperom dostępu do kontraktów spółek Skarbu Państwa; w tym celu Ministerstwo Finansów wspólnie z Ministerstwem Cyfryzacji przygotowują zmiany legislacyjne, które ustanowią status jedyne go dostawcy dla systemowo ważnych deweloperów i przyznają państwowym spółkom prawo do zawierania z nimi umów bez przeprowadzania przetargów;
- d) przygotowanie planu działania w zakresie tworzenia branżowych funduszy *venture capital* i usuwania barier w przyciąganiu prywatnych inwestycji oraz uproszczenia notowań spółek i wprowadzenia dodatkowych zachęt podatkowych i środków wsparcia ze strony państwa;
- e) wydatkowanie części opłaty za korzystanie z oprogramowania zagranicznego, z której środki trafią na specjalne konta, na wsparcie rozwoju krajowych rozwiązań informatycznych, z zastrzeżeniem, że opłata za korzystanie z obcego oprogramowania będzie wpłacana tylko w przypadku braku prawidłowo zrealizowanych praw do korzystania z niego i tylko do momentu migracji na rozwiązania rosyjskie;
- f) stworzenie nowego centrum kompetencyjnego dla rozwoju domowych sterowników i czujników do zautomatyzowanych systemów sterowania procesami.

Ponadto rosyjskie firmy informatyczne podpisały kartę dotyczącą dobrowolnego ograniczenia przez twórców oprogramowania przekroczenia rocznego wzrostu cen ich oprogramowania²².

Założenia te premier podsumował jednoznacznie:

Obecnie branża obrała pewny kurs w kierunku wprowadzenia rosyjskiego oprogramowania. W ubiegłym roku popyt na niektóre krajowe produkty programowe, według szacunków ekspertów, wzrósł dziesięć-dwanaście razy. Nie ma wątpliwości, że będzie się dalej rozwijał. Sytuację w branży obrazowo obrazuje wolumen sprzedaży własnych rozwiązań i usług, który wzrósł o prawie jedną czwartą do około 2,2 bln rubli. To dobra tendencja — i dodał — Nie powinniśmy podążać drogą ślepego kopiowania zachodnich rozwiązań. Konieczne jest rozwijanie własnych przewag konkurencyjnych w tych obszarach, w których Rosja jest liderem technologicznym lub gdzie istnieją skłonności do tego przywództwa²³.

Realizacja powyższych planów umożliwi Rosji wykorzystanie jednego z fundamentalnych elementów twardych negocjacji: „zrób, a potem się usprawiedliwiał”, nazywanego inaczej metodą faktów dokonanych. Choć jest ona bardzo ryzykowna, wymaga bowiem doskonałego rozpoznania BATNY (ang. *Best Alternative to a Negotiated Agreement*) swojej oraz WATNY (ang. *Worst Alternative to a Negotiated Agreement*) przeciwnej strony, jednak należy się spodziewać, że władze federacji zrobią wszystko, by jak najlepiej przygotować się do jej wdrożenia. Choć nie sposób zignorować faktu, że w mniejszym zakresie już od jakiegoś czasu skutecznie ją stosują.

²² На ЦИПР-2023 Михаил Мишустин дал ряд поручений для достижения технологического суверенитета, Cипr.ru, 1.06.2023, <https://cifr.ru/news/na-cipr-2023-mihail-mishustin-dal-ryad-poruchenij-dlya-dostizheniya-tehnologicheskogo-suvereniteta/> (dostęp: 5.10.2023).

²³ *Ibidem*.

Zakończenie

W toczącej się grze patentowej rosyjski rząd podejmuje decyzje zgodne z przyjętą strategią konfliktu stanowiącą tygiel nieustępliwości, manipulacji i terroru. Wywołuje to określoną reakcję strony przeciwnej, pojawiają się głosy za całkowitym wykluczeniem Rosji między innymi z systemu madryckiego zarządzanego przez Światową Organizację Własności Intelektualnej oraz ze Światowej Organizacji Handlu. Ponadto Urząd Unii Europejskiej do spraw Własności Intelektualnej zerwał współpracę z rosyjskim urzędem patentowym Rospatent oraz Eurazjatycką Organizacją Patentową. W perspektywie długookresowej może się zatem okazać, że strategia zastraszania i wymuszania doprowadzi nie tylko do skutecznego i trwałego wyeliminowania Rosji z międzynarodowego rynku dóbr intelektualnych, lecz także wygaszenia rodzimej aktywności innowacyjnej do poziomu, w którym jej konkurencyjność nigdy już nie zostanie odbudowana. I choć kopiowanie i dystrybucja towarów opatrzonych chronionymi znakami towarowymi lub imitacja wynalazków z naruszeniem przypisanej im wyłączności są desperacką próbą zasypania pogłębiającej się luki gospodarczej, to w świecie globalnego przepływu wiedzy, kapitału ludzkiego i technologii odwrót w kierunku samowystarczalności i alienacji światowych trendów to podejście ryzykowne i kompletnie nieopłacalne na każdej z płaszczyzn rozpatrywanego konfliktu. Do niedawna rząd rosyjski mógł swoją alienację rekompensować współpracą technologiczną z Chinami. Jednak wobec rozkręcającej się spirali agresji Rosji oraz rosnącej presji drugiej strony została ona obecnie zawieszona. Autorytarność wprowadzonych przepisów dodatkowo sankcjonuje charakter funkcjonowania Rosji na arenie międzynarodowej, co jest obecnie nie do zaakceptowania. Ale w tej grze również druga strona ponosi dotkliwe straty przez utratę możliwości finansowej gratyfikacji za naruszenia praw patentowych oraz konieczność wyjścia z rosyjskiego rynku zbytu. Przypomina to doskonale znany z historii wzajemnych stosunków epizod, gdy wojska NATO i Układu Warszawskiego również stały przed wyborem: zbrojenie się i eskalacja konfliktu lub współpraca i rezygnacja z dalszej rozbudowy militarnej. Jeśli tylko jedna ze stron zdecydowała by się wówczas na zbrojenia, zyskałaby wyraźną przewagę. Gdyby obie strony zdecydowały się na brak zbrojeń, zachowałyby równowagę sił bez ponoszenia jednocześnie nadmiernych kosztów. Z kolei rzeczywista obustronna militaryzacja utrzymywała impas, w którym żaden z uczestników konfliktu nie był dość silny, by zaatakować rywala. Zarówno tamten okres, jak i obecna konfrontacja wpisują się zatem w negocjacyjny schemat dylematu więźnia. W perspektywie długookresowej może się okazać, że podobnie jak w okresie zimnej wojny będzie ona równie wycieńczająca dla obu stron toczącego się konfliktu.

Bibliografia

Literatura

- Folger J.P., Poole M.S., Stutman R.K., *Konflikt*, [w:] *Mosty zamiast murów. Podręcznik komunikacji interpersonalnej*, red. J. Stewart, przeł. J. Suchecki, Warszawa 2002, s. 463–475.
- Niklewicz-Pijaczyńska M., *System patentowy w gospodarowaniu wiedzą. Ekonomia wiedzy technicznej skodyfikowanej*, Wrocław 2019.
- Schelling T.C., *The Strategy of Conflict*, Cambridge 1980.
- Snyder S., *Negotiating on the edge: Patterns in North Korea's diplomatic style*, „World Affairs” 163, 2000, nr 1, s. 3–17.
- Styczyński J., *Rosyjski patent na przedsiębiorców z „nieprzyjaznych” państw*, „Dziennik Gazeta Prawna”, 14.03.2022.
- Tung R.L., Verner V., Fang T., *Sino-western business negotiations revisited: 30 years after China's open door policy*, „Organizational Dynamics” 37, 2008, nr 1, <https://doi.org/10.1016/j.org-dyn.2007.11.005>, s. 60–74.

Akty prawne

- Kodeks cywilny Federacji Rosyjskiej z dnia 18 grudnia 2006 roku, Nr 230-FZ.
- Konwencja berneńska o ochronie dzieł literackich i artystycznych z dnia 9 września 1886 roku (Dz.U. z 1935 r. Nr 84, poz. 515).
- Konwencja o ustanowieniu Światowej Organizacji Własności Intelektualnej, sporządzona w Sztokholmie dnia 14 lipca 1967 roku (Dz.U. z 1975 r. Nr 9, poz. 49).
- Międzynarodowa konwencja o ochronie wykonawców, producentów fonogramów oraz organizacji nadawczych, sporządzona w Rzymie dnia 26 października 1961 roku (Dz.U. z 1997 r. Nr 125, poz. 800).
- Traktat WIPO o artystycznych wykonaniach i fonogramach, sporządzony w Genewie dnia 20 grudnia 1996 roku (Dz.U. z 2004 r. Nr 41, poz. 375).
- Traktat Światowej Organizacji Własności Intelektualnej o prawie autorskim, sporządzony w Genewie dnia 20 grudnia 1996 roku (Dz.U. z 2005 r. Nr 3, poz. 12).
- Постановление Правительства Российской Федерации от 06.03.2022 г. № 299: О внесении изменения в пункт 2 методики определения размера компенсации, выплачиваемой патентообладателю при принятии решения об использовании изобретения, полезной модели или промышленного образца без его согласия, и порядка ее выплаты

Źródła internetowe

- WIPO Russia Office News, Wipo.int, <https://www.wipo.int/about-wipo/en/offices/russia/news/index.html?page=2>.
- Приказ Министерства образования и науки Российской Федерации от 12.12.2007 г. No 346, Wipo.int, <https://www.wipo.int/wipolex/ru/legislation/details/7139>.
- Постановление от 24 декабря 2008 г. No 1020, <http://archive.government.ru/special/gov/results/7152/>.
- Приказ Минобрнауки от 29 октября 2008 г. No 321 (документ утратил силу), Rospatent.gov.ru, 1.06.2009, <https://rospatent.gov.ru/ru/documents/321-prikaz-minobrnauki-ot-29-oktyabrya-2008-g-321-dokument-utratil-silu>.

- Приказ Минобрнауки от 29 октября 2008 г. No 324, Rospatent.gov.ru, 2.02.2009, <https://rospatent.gov.ru/ru/documents/324-prikaz-minobrnauki-ot-29-oktyabrya-2008-g-324>.
- Роспатент в цифрах и фактах. Создаем новую технологическую Россию, Москва 2022, <https://rospatent.gov.ru/content/uploadfiles/annual-report-2022-short-version.pdf>.
- Правительство утвердило Концепцию технологического развития до 2030 года, Rospatent.gov.ru, 25.05.2023, <https://rospatent.gov.ru/ru/news/koncepciya-tehnologicheskogo-razvitiya-do-2030-goda-25052023>.
- На ЦИПР-2023 Михаил Мишустин дал ряд поручений для достижения технологического суверенитета*, Cipr.ru, 1.06.2023, <https://cipr.ru/news/na-cipr-2023-mihail-mishustin-dal-ryad-poruchenij-dlya-dostizheniya-tehnologicheskogo-suvereniteta/>.